

رزق معرفت از سفره اباعبدا... (ع)

رزقه نگار غلامرضا لاری اسدی

محرم را باید به فصل محَرَّم شدن ارتقاداد. از زلال احساس به شکوه معرفت رسید. این یک ضرورت ایمانی است برای ساخت زندگی که در هندسه امامت دارای جایگاه باشد. قدم اول البته حب است که در احساس متبلور می شود. اما این حب نباید از پر قنداق و فقط از شیر مادر باشد. به‌گفته استاد صفائی حائری ^(۱) «آن جبی که پدر ها باید به بچه ها منتقل کنند، جبی است که همراه بینات و برهان باشندو در دنیای آشوب زده ای که هرروز دانشمندی را عَلم می‌کنند، بتواند دوام بیاورد»؛ به ویژه امروزکه شبهات، روزافزون است. باطل را لباس حق می پوشند تا جای حق را بگیرد. فضای مجازی هم پر است از توهمات پرسش نما؛ پرسش برای رسیدن به پاسخ و حقیقت است اما پرسش های توهمی فقط برای وهمناک کردن فضا و غبار افروختن تولید می شود وگوش شنوایی برای شنیدن پاسخ ندارد. نمی‌خواهم به سیاه کردن این قبیل سوالات بپردازم. هر پرسش را در جای خود باید پاسخ داد. در این مقال می‌خواهم به این نکته توجه‌کنیم که رابطه ما با سیدالشهدا و امامت، فقط این نیست که محبت به ارث رسیده باشد از پدر و مادر خونی آدمی. رابطه امت با امامت خود هم ذیل رابطه ابوت و بنوت معنا می‌شود و محبت پدرفرزندی ایجاد می‌کند. درکنار این باید دانست که «انسان از ولی، رزق می‌گیرد». همان طور که کوچک ترین کلمات امیرالمؤمنین ^(ع)، بزرگ ترین بن بست های معرفتی را می‌گشاید، رابطه با عاشورا هم باید نقشی چنین داشته باشد. نه فقط برای مؤمنان از مسلمانان. نه تنها برای مسلمانان که‌گاندی هندو هم بر سر سفره رزق حسینی می‌نشینند و درس می‌گیرند. این سخن اوست که «من زندگی امام حسین، آن شهید بزرگ اسلام را به دقت خوانده‌ام و توجه کافی به صفحات کربلاکرده‌ام و بر من روشن شده است‌که اگر هندوستان بخواهد یک کشور پیروز شود، باید از سرمشق امام حسین پیروی کند». سفره سیدالشهدا ^(ع) گسترده است برای همه. هر فردی می‌تواند پای این سفره بنشیند، منتها بهره ای که می‌گیرد، بسته به سعه وجودی اش خواهد بود؛ به اینکه توان برداشتش چقدر است، چقدر زرف می‌نگرد. این کلام جرج جرداق (دانشمند و ادیب مسیحی)، غریب نگاهی است بکلام آمده که «وقتی یزید، مردم را تشویق به قتل حسین و مأمور به خونریزی می‌کرد، آنان می‌گفتند چه مبلغ می‌دهی؟ اما انصار حسین به او گفتند: ما با تو هستیم؛ اگر هفتادبار کشته شویم، باز می‌خواهیم در رکابت جنگ کنیم و کشته شویم». جرج جرداق با نگاه به تفاوت منظر یاران امام و یزید، به تمیز دادن حق از باطل پرداخته است. یاری، سفره محرم، سفره ذکر و رزق و روشنی است. با حضور در مجالس حسینی و با تأمل در سیره و سلوک امام باید رزق خود را گرفت.

دیدگاه

ریشه یابی افزایش طلاق

کارشناس دادگستری از ریشه‌های جدایی در خراسان رضوی می‌گوید

زهرامردانودن تازه‌ترین آمار منتشرشده ثبت احوال از میزان ازدواج‌ها و طلاق‌های ثبت شده‌کشور در سال گذشته، حکایت از کاهش و صلت‌ها و افزایش متازکه‌ها در خراسان رضوی دارد؛ مسئله‌ای که به اعتقاد کارشناس دادگستری خراسان رضوی در امر آموزش خانواده، دلایل متعددی را می‌توان برای آن برشمرد.

- افزایش اعتیاد

فرشته استیری درگفت وگو با خبرنگار شهرآرا، به افزایش آمار طلاق در خراسان رضوی اشاره می‌کند و می‌گوید: برخی علل و عوامل طلاق نه‌تنها در این استان و کشور بلکه در دنیا هم مشترک است. اما در خراسان رضوی و به خصوص در شهر مشهد، هم جوار بودن باکشور افغانستان و راحتی دسترسی جوانان به مواد مخدر، بر موضوع طلاق تأثیر بیشتری گذاشته است. او ادامه می‌دهد: در پی موضوع ورود مواد مخدر، افزایش آمار اعتیاد مردان، باعث ناآرامی‌کانون خانواده‌ها و افزایش تعداد طلاق‌ها شده است.

- ازدواج‌های احساسی

او علت دیگر افزایش طلاق در خراسان رضوی و مشهد را حضور زائران و مسافران بسیار از سراسر نقاط کشور می‌داند که‌گاهی در این خطه ساکن می‌شوند و حضورشان با یک عشق هیجانی به ازدواج با اهالی مشهد و خراسان رضوی می‌انجامد، اما به دلیل فرهنگ‌های متفاوت، در همان اوایل زندگی مشترک به جدایی ختم می‌شود.

- نبود شغل

استیری، شاخص مهم دیگر در افزایش طلاق در استان را نبود شغل مناسب و بیکاری مردان برمی‌شمارد و بیان می‌کند: این مسئله اگرچه در برخی مواقع به اشتغال زنان در شغل‌هایی با درآمد ناچیز منجر می‌شود، در مجموع مخارج زندگی را تأمین نمی‌کند.

- نقص بلاگرا‌ها

این روان شناس خانواده به معضل شبکه‌های اجتماعی و حضور بلاگرها و لایف استایل‌ها نیز اشاره می‌کند و این موضوع را مؤلفه مهمی در کاهش انگیزه بانوان و قیاس‌کردن زندگی شخصی‌آن‌ها با دنیای مجازی می‌داند که به دلسردی بیشتر آنان می‌انجامد و سبب‌سازی برای طلاق است.

- از نبود تفاهم تا ناباروری

او گرایش به مصرف مشروبات الکلی، مشکلات و کم توانایی‌های جنسی، نبود تفاهم و درک متقابل و موضوع کاهش باروری و ناباروری و دوری از سبک زندگی سالم و مبتنی بر شاخصه‌های اسلامی را مؤلفه‌های انگذار دیگری بر آمار طلاق استان می‌داند.

- ازدواج‌های اجباری

استیری یادآوری می‌کند: اعتقاد به ازدواج‌های اجباری و فامیلی، عامل مهم دیگری در افزایش طلاق در استان است. بارها شاهد بوده‌ام به دلیل باورهای غلط بزرگ‌تر در رسانه‌شولی، عامل مهمی در کاهش ازدواج‌ها و... در مدت بسیار کوتاهی ازدواج‌ها به طلاق انجامیده است.

- خیانت

این کارشناس دادگستری تصریح می‌کند: گرایش بیش از پیش خانواده‌ها به شبکه‌های ماهواره‌ای و به خصوص فیلم‌های قبح شکنی که خیانت را ترویج می‌کند، عامل بسیار مهمی در دل‌سردی بین زوجین و برخی خیانت هاست که در نهایت به طلاق زوج‌ها منجر می‌شود. به اعتقاد استیری، نبود برنامه‌های جذاب و مهیج در رسانه ملی، عامل مهمی در گرایش خانواده‌ها به سمت شبکه‌های ماهواره‌ای است که بنیان خانواده را سست و متزلزل می‌کند.

- سرمایه‌گذاری برای آرامش پایدار

وی توجه درست و اصولی به مشاوره پیش از ازدواج برای افراد را شاخص بسیار مهمی در ازدواج‌های سالم و موفق قلمداد می‌کند و هزینه‌کرد برای این مهم را سرمایه‌گذاری برای یک آرامش پایدار می‌داند. استیری همچنین بر اهمیت آموزش‌های مهارت محور خانواده برای زوجین و نیز اهمیت اخلاق محوری در خانواده تأکید می‌کند و می‌گوید: این آموزش‌ها را باید از سنین پایه‌ها و از مدارس آغاز کرد تا اخلاق‌مداری و مهارت حل مسئله، جزو شاخصه شخصیتی فرد شود و در مرحله ازدواج و زندگی مشترک نیز با این اصل به آرامش و سکون خانواده کمک‌کند. وی همچنین به معضل هم‌خانه شدن چند جوان برای تقسیم هزینه‌ها در کنار شهری همچون مشهد نیز اشاره می‌کند و دوری از خانواده را عامل مهم دیگری در کاهش تمایل جوانان برای ازدواج می‌داند. استیری با اشاره به افزایش طلاق‌های عاطفی در جامعه نیز می‌گوید: علاوه بر طلاق‌های ثبتی، این نمونه طلاق‌ها هم در جامعه زیاد شده است، بنابراین بایدکاری کنیم تا زندگی پایدار و موفق‌ی داشته باشیم.

حسینیه حرم عزراخانه‌ای به وسعت ایران

گزارش شهرآرا از حال و هوای دلپذیر حسینیه حرم مطهر رضوی در شب‌های محرم

عکس محسن خفشارهنگار آهوا

دوباره موسم عزّا از راه رسید تا پیراهن مشکی بر تن‌ها بنشیند، عطر دل‌انگیز جای و عود و اسپند از خیمه‌های اباعبدا...^(۱) استشمام شود و اشک به خانه چشم‌ها بیاید. فرارسیدن ماه محرم، فرصتی برای تجدیدبیت با آرمان‌های حسینی است. یک بار دیگر هیئات برپا می‌شوند، سخنرانان از فراز منبر وعظ به بیان معارف عاشورایی می‌پردازند و مرثیه‌سرایان از مصائب کاروان سیدالشهدا^(ع) در روز عاشورا می‌گویند. با این حال اگر هم شرایط ایران اسلامی و بسیاری از کشورهای جهان این‌گونه باشد، وضعیت در مشهدالرضا متفاوت است؛ زیرا به برکت وجود مضجع مطهر امام‌رئوف^(ع)، برای زائران و مجاوران این آستان ملک‌پاسبان ملموس است که صاحب عزّا کیست و از آیین «اذن عزّا» به مناسبت آغاز ماه محرم گرفته تا هر شب و روز از این ایام، هیئات مذهبی از استان‌های مختلف و حتی کشورهای دور و نزدیک، برنامه‌های خود را با محوریت علی‌بن موسی‌الرضا^(ع) برگزار می‌کنند. در این گزارش از برپایی خیمه عزّای امام حسین^(ع) در محن قدس حرم مطهر رضوی سخن گفته‌ایم؛ جایی که «حسینیه حرم» خوانده می‌شود و همچون سال گذشته، هرشب از دهه اول محرم، میزبان برنامه‌های جذاب، چشم‌نواز و متفاوتی در سوگ سیدوسالار شهیدان است.

نشان خدمت برسینه

سلمان فتح‌ا... خان، یکی دیگر از خدام حسینیه حرم است.

درشت جنبه با چهره‌ای محکم و خشن، پیراهن و تمیان یا همان لباس مخصوص مردان پاکستانی را بر تن دارد و اگرچه‌کت و شلوار فرم خدام را نبوشیده است، نشان خدمت بر سینه و چوب‌پر در دستش نشان می‌دهد که خادم همین بارگاه است. پیش از آغاز مراسم و حتی تا زمان سخنرانی، مدام در حال رفت و آمد است. زائران را برای پیدا کردن جایی برای نشستن راهنمایی می‌کند، جای می‌دهد و هرکه دست بالا ببرد، کتب ادعیه و زیارت‌نامه را به او می‌رساند اما به محض اینکه روضه شروع می‌شود، یک گوشه می‌نشیند، دست‌روی صورت می‌گذارد و چند لحظه بعد، از شانه‌های ستبرش معلوم است که به شدت می‌لرزد. روایت متفاوت سلمان خان از حضور در حسینیه حرم، بسیار جذاب است. او که یکی از افسران ارتش پاکستان است، می‌گوید: در کشور ما زمینه‌های زیادی برای اختلاف وجود دارد و بسیار پیش می‌آید که طوایف مختلف از کشمیر گرفته تا کراچی با یکدیگر وارد جنگ شوند اما به محض اینکه ماه محرم می‌رسد، همه اختلاف‌ها فروکش می‌کند. با ورتان نمی‌شود اگر بگویم خودم شخصا بسیار به چشم دیده‌ام رهبران طوایف مختلف که تا پیش از محرم با یکدیگر در جنگ بودند، در خیمه عزّای امام حسین^(ع) کنار هم عزاداری می‌کنند و همین سوگواری، مجادله را ختم به صلح می‌کند. او می‌افزاید: سال گذشته به همراه هیئت‌نارا... اسلام‌آباد، یک شب توقیف پیدا کردم در حسینیه حرم امام رضا^(ع) حاضر شوم. بعد از آن شب، نذر دارم هرسال به اینجا بیایم، چشم و گوشم را بر از شرح وقایع حسینیه‌کنم و بعد که برگشتم، آن را برای خانواده، همکاران و عشیره را‌گو کنم. هر روایت از داستان کربلا و هرشب از وقایع این حسینیه، منشأ خبرکنبر و بی‌اندازه‌ای است که دل‌ها را به هم پیوند می‌دهد، وحدت و همدلی می‌سازد و ملت‌ما را بهره‌مند می‌کند.

ضیافتی برای همه عاشقان اهل بیت (ع)

تشریح دلایل راه‌اندازی و فلسفه شکل‌گیری حسینیه حرم، ما را بر آن داشت

به سراغ رضا خوراکیان، مدیرعالی حرم مطهر رضوی، برویم. او تأکید می‌کند که ایجاد یک فضای عزاداری، تلاشی از طرف آستان قدس رضوی و توصیه صریح تولید آن بوده است تا برای همه اقوام، مذاهب و ملیت‌ها امکان سوگواری در ایام محرم فراهم شود.

خوراکیان می‌افزاید: حقیقت آن است که وجود اقدس امام حسین^(ع) فراتر از قیدوبندهای قومی، مذهبی، ملی و جغرافیایی است. شما این موضوع را به وضوح در مراسم باشکوه اربعین به چشم می‌بینید: جایی که عزاداران حسینی نه فقط از کشورهای منطقه و مسلمان بلکه حتی از کشورهای اروپایی، آمریکایی یا شرق آسیا در این مراسم حضور می‌یابند و به موازات آن‌ها، سران ادیان و مذاهب مختلف نیز هرکدام به سبک و سیاق مخصوص خود در رنای سیدوسالار شهیدان سوگواری می‌کنند. به‌گفته مدیرعالی حرم مطهر امام هشتم^(ع)، حسینیه حرم تلاشی برای تحقق یک فضای مشابه است و البته شکل‌گیری آن، در پی خواسته‌ای بود که سالیان طولانی، هیئات مذهبی در آیین اذن عزّا یا جلسات مشابه مطرح می‌کردند. او ادامه می‌دهد: سال گذشته که برای نخستین بار این طرح را اجرایی کردیم، هیئت‌های مذهبی استقبال گسترده و کم‌نظیری از آن کردند و به همین دلیل، براساس تأیید تولید معزز آستان قدس، مقرر شد از حدود دو ماه قبل خبر استمرار فعالیت حسینیه حرم به شورای هیئات مذهبی استان‌ها اعلام شود. در این شرایط، اگرچه تصمیم گرفته شده است اماکن برپایی مراسم به چند صحن و رواق گسترش پیدا کند و برنامه عزاداری حسینیه به صورت سراسری در کل حریم نورانی امام هشتم^(ع) پخش شود، به‌طور خاص، صحن قدس حرم مطهر رضوی از روز نخست ماه محرم تا ۲۰ شهریور، پذیرای هیئات عزاداری استان‌ها و اقوام مختلف خواهد بود. خوراکیان این نکته را هم می‌گوید که طبق برنامه‌ریزی‌های قبلی، پس از تشریف‌هیئات مذهبی از سیزده استان کشور، محافل عزاداری به سبک و سیاق بومی و محلی آن‌ها در صحن قدس برگزار خواهد شد. او بیان کرد: محافل عزاداری آیینی هیئات مذهبی استان‌های مختلف از ساعت ۱۶ در حرم مطهر رضوی آغاز می‌شود و ضمن برگزاری رویداد اصلی در صحن قدس، رواق‌های امام حسین^(ع) و دارالجهجه به همراه صحن‌های غدیر و کوهرشاد هرشب از ساعت ۲۱ تا ۳۰:۲۲ شاهد برپایی آیین‌های عزاداری خواهند بود.

عزاداری به اشکال گوناگون

روایت حسینیه حرم از زاویه‌های مختلف، تفاوت‌های بی‌شمار با هیئات عزاداری دارد؛ البته

بازرترین وجه تمایزش همان عزاداری در جوار بارگاه نورانی امام هشتم^(ع) است و جانمایی حسینیه در صحن قدس نیز جزو بهترین انتخاب‌های ممکن بوده است؛ زیرا نمای نزدیک از گنبد نورانی امام رئوف^(ع) و البته یادمان مسجدالاقصی در وسط صحن، باعث می‌شود از سخنران و مرثیه‌سرا گرفته تا عزاداران، ترکیبی از سوگواری برای حضرت سیدالشهدا^(ع) را با مسائل روز درهم بیامیزند. در یک نمونه، دوشب قبل و در جریان سوگواری شب سوم محرم که به یاد دختر سه‌ساله اباعبدا...^(ع) برگزار شد، دوازده هیئت عزاداری از استان هرمزگان به‌طور متمرکز به شباهت‌های حادثه کربلا با تحولات امروز غزه و مظلومیت کودکان فلسطینی اشاره کردند.

علاوه بر حال و هوای دلپذیری که از نوحه‌خوانی در جوار مضجع نورانی سلطان توس بر هیئات حاکم می‌شود، هرشب مراسم حسینیه حرم به هیئاتی از یک استان اختصاص دارد و همین موضوع باعث شده است حتی ساعتی مانده به ۲۱ و زمان آغاز رسمی مراسم، صحن قدس حرم مطهر امام هشتم^(ع)، میزبان انبوه مترکمی از زائران و مجاوران باشد که برای هم نوایی با هیئت‌ها و تماشای مراسم، حاضر شده‌اند. هر شب تعدادی هیئت از یک استان در این صحن حضور می‌یابند و براساس برنامه‌ریزی دقیق قبلی، سبک‌های متفاوتی از عزاداری را اجرا می‌کنند. جمع‌خوانی آذری‌ها، علم‌گردانی هرمزگانی‌ها، جلاب‌زنی خوزستانی‌ها و مراسم خاص و متفاوت بومی از استان‌های مختلف و حتی کشورهای همسایه، موجب می‌شود هم زمان باشکی که از چشم زائران و مجاوران حاضر در صحن جاری است، دوربین تلفن‌های همراه هم روشن شود و هزاران نفر از سبک‌های متفاوت و چشم‌نواز عزاداری فیلم بگیرند.

من سنه چوخ عاشق اولدوم!

محمود حق دوست، یکی از خدام حسینیه حرم است؛ البته این مراسم، خادمان متفاوتی از خدمه

بارگاه منور رضوی ندارد اما او یکی از کسانی است که از سال گذشته داوطلبانه پای کار آمده است و هرشب از هیئات یک استان میزبانی می‌کند. درحقیقت، همان فراشان و دربانانی که به صورت هفتگی در صحن قدس نوبت کشیک دارند یا متمرکز بر برگزاری مراسم هستند، در دهه اول محرم پای کار حسینیه حرم می‌آیند اما مشابه آقای حق دوست، هستند کسانی که داوطلبانه و به‌طور خاص، خدمت در حسینیه را دنبال می‌کنند. او که اصالتا متولد و ساکن شهر تبریز است، داستان متفاوتی دارد و درگفت وگو با شهرآرا می‌گوید: سال گذشته به همراه هیئت قربنیه هاشم^(ع) از تبریز به مشهد آمدیم و در حسینیه حرم عزاداری کردیم. با ورتان نمی‌شود چه حال و هوایی داشت! ما که آذری هستیم، به نوحه‌خوانی آذری عادت داریم و حتی خادم هیئتمان هم هستیم، آن شب به قدری بی‌قرار شدیم که نمونه مشابه آن را به یاد نداریم. چه شبی بود! مداح در محضر آقا امام رضا^(ع) می‌خواند و ما سینه می‌زدیم. همه با جان و دل احساس می‌کردیم آقا دارد می‌بیند. همان‌جا نذر کردم اگر شفای دخترم را از امام رضا^(ع) بگیرم، هر سال نه به عنوان هیئت بلکه در مقام خادم حسینیه بیایم مشهد؛ به همین دلیل روز آخر ماه ذی‌الحجه و هم‌زمان با مراسم اذن عزّا می‌آیم مشهد، تا ۱۰ روز می‌مانم و هر شب در حسینیه خدمت می‌کنم.

وقتی از او درباره حال و هوای خدمت در این حسینیه متفاوت می‌پرسم، دیگر اشک امانش نمی‌دهد. با همان لهجه غلیظ آذری می‌گوید: من از یک سال قبل نیت داشتم بیایم مشهد تا شفای دخترم را بگیرم. او سرطان دارد. حالا شما ببینید چه سری بود که در روز عید غدیر، وقتی بالای سر پچه بودیم، تعدادی از خادم‌های آقا با پرچم و بسته متبرک آمدند بیمارستان مردانی تبریز، بالای سرش. به خدا قسم که هماهنگ نکرده بودیم! همین طوری آمدند. پرچم را که دیدم، فقط گفتم «سن منه جانیمسان!» [تو جان من هستی!]. حتما برای حسینیه به خرمّت می‌آیم.